

BOSHLANG'ICH SINFLARDA LEKSIKAGA OID BILIMLARNI SHAKLLANTIRISH USULLARI.

Erkinova Nazokatxon Anvarjon qizi

Farg'ona davlat universiteti Boshlang'ich ta'lim

2- bosqich magistranti

nazokatxonerkinovafdu@gmail.com

Annotatsiya: ushbu tezisdagi boshlang'ich sinflarda leksikaga oid bilimlarni shakllantirish usullari o'rganiladi. Leksik bilimlarning o'quvchilarning til ko'nikmalarini rivojlantirishdagi ro'li, samarali usullar va zamonaviy pedagogik texnologiyalar tahlil qilinadi. Dars jarayonida didaktik o'yinlar, matn bilan ishlash, interaktiv metodlar va multimedia vositalaridan foydalanish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Tezisdagi o'quvchilarning yosh xususiyatlarini inobatga olish muhimligi ta'kidlanadi.

Kalit so'z : bilim, ko'nikma, leksika, lug'at, so'z boyligi, yosh, psixologik xususiyat.

Аннотация: В данной дипломной работе исследуются методы формирования лексических знаний в начальных классах. Анализируется роль лексических знаний в развитии языковых навыков учащихся, эффективные методы и современные педагогические технологии. В ходе урока рассматриваются возможности использования дидактических игр, работы с текстом, интерактивных методов и мультимедийных средств. В дипломной работе подчеркивается важность учета возрастных особенностей учащихся.

Ключевое слово: знания, умения, лексика, лексика, словарный запас, возраст, психологическая характеристика.

Annotation : In this thesis, methods for the formation of lexical knowledge are studied in the elementary grades. The role of lexical knowledge in the development of language skills of students, effective methods and modern pedagogical technologies are analyzed. In the course of the lesson, the possibilities of didactic games, work with text, interactive methods and the use of multimedia tools are considered. The thesis emphasizes the importance of taking into account the age characteristics of students.

Keyword: knowledge, skills, lexicon, vocabulary, age, psychological trait.

Kirish

XXI asr texnologiya asri bo'lib, hozirgi kunda ijtimoiy tarmoqlar orqali yoshlar ongiga salbiy ta'sir etadigan, ularning ma'naviy dunyoqarashini pasaytiradigan dasturlar soni ortib bormoqda. Kelajagimiz egalari bo'lgan yosh avlodni ham ma'nan, ham jismonan sog'lom, ajdodlarimizga munosib qilib tarbiyalash ta'lim tizimi oldida turgan muhim masaladir. Leksik bilimlar boshlang'ich ta'limda til o'rganishning muhim qismi hisoblanadi. So'z boyligini kengaytirish o'quvchilarning nutq madaniyatini, yozma va og'zaki nutqini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Bugungi kunda ta'lim jarayonida leksikaga

oid bilimlarni samarali shakllantirish uchun yangi pedagogik usullar va texnologiyalar qo‘llanilmoqda. Mazkur tezisda boshlang‘ich sinflarda leksik bilimlarni shakllantirishning samarali usullari, o‘quv jarayonida qo‘llaniladigan metodlar tahlil qilinadi.

Asosiy qism

Boshlang‘ich sinflarda leksik bilimlarni shakllantirishning asosiy yo‘nalishlari quyidagilardan iborat: so‘zlarning ma‘nosini tushuntirish va kontekstda qo‘llash, sinonimlar va antonimlar bilan ishlash, ko‘p ma‘noli so‘zlarni o‘rganish, frazeologik birikmalarni kiritish va yangi so‘zlarni yaratishga rag‘batlantirish. Amaliyotda didaktik o‘yinlar muhim o‘rin tutadi. Masalan, “To‘g‘ri so‘zni top”, “Sinonimini ayt”, “Ortig‘ini top” kabi o‘yinlar o‘quvchilarning so‘z boyligini oshirishga yordam beradi. Matn ustida ishlash usuli orqali o‘quvchilar notanish so‘zlarni topib, ularning ma‘nosini o‘rganadilar va yangi gaplarda qo‘llaydilar. Tasviriy vositalar — rasm, slayd va videoroliklar — so‘zlarning ma‘nosini tushunishda ko‘maklashadi. Interaktiv metodlar, jumladan jamoaviy ish va rolli o‘yinlar, o‘quvchilarni faol fikrlashga jalb qiladi va leksik bilimlarni mustahkamlashda yordam beradi. Zamonaviy texnologiyalar, masalan, elektron lug‘atlar, multimedia darsliklar va interaktiv platformalar yordamida darslarning samaradorligini oshirish mumkin. QR-kodlar orqali lug‘at ishlari yoki o‘yintlarga yo‘naltirish kabi innovatsiyalar ham qo‘llaniladi. Shuningdek, o‘quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlarini hisobga olish muhimdir. Leksik topshiriqlarni bolalar dunyoqarashiga moslab berish, o‘yin orqali o‘rgatish motivatsiyani oshiradi va bilimni mustahkamlaydi.

Xulosa

Boshlang‘ich sinflarda leksikaga oid bilimlarni shakllantirish til o‘rganish jarayonining ajralmas qismi bo‘lib, o‘quvchilarning nutq madaniyatini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Didaktik o‘yinlar, matn bilan ishlash, tasviriy va interaktiv metodlar, zamonaviy texnologiyalarni qo‘llash orqali leksik bilimlarni samarali shakllantirish mumkin. Shu bilan birga, o‘quvchilarning yosh xususiyatlarini inobatga olish ta‘lim jarayonining muvaffaqiyatli bo‘lishini ta‘minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. G‘ofurov N., Qodirova M., To‘xtayeva M. **Ona tili o‘qitish metodikasi.** – Toshkent: O‘qituvchi, 2021. – 240 b.
2. Karimov B. **Boshlang‘ich ta‘lim metodikasi.** – Toshkent: Innovatsiya-Ziyo, 2020. – 312 b.
3. Ahmedova N. **Leksik bilimlarni o‘rgatishning metodik asoslari.** // Boshlang‘ich ta‘lim, 2022, №3. – B. 45–49.
4. O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta‘limi vazirligi. Boshlang‘ich sinf ona tili darsliklari (1–4-sinflar). – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2019–2023.
5. Rahmonov A. Zamonaviy ta‘lim texnologiyalari. – Toshkent: Fan, 2020. – 198 b.
6. Abduqodirov A. Til o‘rganishda leksik kompetensiyani shakllantirishning metodik asoslari. – Toshkent: Ilm ziyo, 2019. – 140-bet